ՕՐԱԳԻՐ

40 ՓՐՅ. ԿՊՈՒՏԱՆԴՈՒՊՈԼԻՍ 40 ՓՐՅ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԹԻՒՏՐԱԿԱՆ

Դ. ՏԱՐԻ 1290 ՄԷՄԱԶԻՒԼ ԷՒՎԷԼ 8 ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆԻՍ 1873 Ն. Տ. ՅՈՒԼԻՍ 3 ԹԻՒ 971

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ռուսիոյ կառավարութեան կողմանէ Լեհաստանի մէջ կաթոլիկ եկեղեցին ռուսացնելու ճիգը մեծ փութով յառաջ տարուելու վրայ է, և այն ալ ոչ առանց յաջողութեան։ Արդէն վիլնայի և բոլոր նահանգին կաթոլիկ եկեղեցեաց չատին մէջ աղօթքներն և ուրիշ եկեղեցական երգեցողութիւնները, փոխանակ լհհացի լեզուաւ, ռուսերէն բակըսած են կատարուիլ։ Ամեն տեղէն դէպ 'ի այս կողմերը իբրև թէ քարոզիչ ղրկուած սարկաւագներ հասնելով, տըղայոց՝ ռուսական եկեղեցւոյն երգեցողութիւնները սովրեցնելու կը պարապին։ Բոլոր նախակրթական դպրոցներու մէջ, լհհացի լեզուին ուսումն ու դրութեան դործածութիւնը խիստ պատիժներով արդիլուած է։ Որուն տունը որ լհհերէն քերական մը գտնուի, թէ եկեղեցական ըլլայ այդ և թէ աշխարհական, բռնուածին պէս 300 քարոզն տուգանք վճարելու կը դատապարտուի։

Կառավարութեան այս դործը դիւրութեամբ 'ի գլուխ հանելուն նպաստելու վրայ է վիլնայի վիճակին առաջնորդը։ Այս կաթոլիկ եկեղեցականը, որն որ իր ռուսասէր գաղափարներուն և ըմբռոստ ընթացքին պատճառաւ, քանի տարիէ 'ի վեր պապական նզովից չանթերուն ու բանադրանացը ենթարկուած է, տակաւին ամենայն փութաջանութեամբ իր ռուսական գաղափարները տարածելու դործը կը չարունակէ։ Կաթոլիկ կղերին կողմանէ առանց վոքր ինչ ընդդիմութիւն կամ արդելք մ'անդամ տեսնելու, վանն դի ամեն մարդ գիտէ թէ իր հետն է կառավարութիւնը, և որ 'ի հարկին պատրաստ ալ է իրեն զօրաւորը օգնութիւն ու ձեռնտուութիւն ընելու։

Վիլնայի կղերական վարժարանը, որն որ 1863 ին գոցուեր էր, եկեղեցական ըլլալու նպատակաւ հոդ մտնող ժառանգաւոր ուսանողացը մեծ մասին այն առեն լհհացւոց յեղափոխութեանն ու ապստամբութեանը մէջ մասնակցութիւն ունենալուն պատճառաւ, այս անդամ երկու տարի կայ որ վերստին բացուած է, բայց ասկէ տասը տարի առաջ ուսնեցած հարիւր ժառանգաւորացը տեղ, այսօրուան օրս հազիւ թէ վեց ուսանողներ կը պարունակէ։

Ռուսիոյ կառավարութեան միջին Ասիոյ մէջ դործած այս վերջին արշաւանքն ալ յաջողութեամբ պսակուեցաւ Խիվայի երկրին անձնատուութեամբը և Ռուսական դօրաց կողմանէ գրաւուելովը, որն որ ինչպէս հոս՝ նոյնպէս նաև Ս. Բէթերսպուրկի և Ռուսիոյ այլ և այլ գլխաւոր քաղաքաց մէջ ուրախութիւնով ընդունուեցաւ պատճառ տուած է։ Ռուսիա այս կէս-քարբարոս ժողովըրդեան երկրին ալ նուաճեց, ալ հիմայ խնդիրը կը մնայ հոդ բարեկարգութիւն հաստատելու։ Ըստ մեզ նուաճեալ այդ երկրին մէջ Ռուսիոյ կառավարութեան հաստատելիք բարեկարգութիւնը՝ աւելի՛ զինուորական տեղափոխութիւններն դիւրին և արագաչարժ վիճակի մը մէջ դնելուն վրայ կը կայանայ, քան թէ քաղաքակրթութեան, ըզրն որ Ռուսիոյ դիտմանցը իբր նպատակէտը կը ներկայացներ ասկէ երկու ամսոյ չափ առաջ Լոնտրայի Թայմզ լրադիրը, ճակատն հիմայ Ռուսական չափորներուն ձայնը՝ հնդկաստանի մէջ լսուելու չափ մօտեցած ըլլալը տեսնելով, ինքն ալ երկիւղով ու կասկածով պաշարուիլ կ'սկսի, անդուլ ասկէ յառաջացուած նախատեսութեանն 'ի դէպ եղնելուն վրայ ցաւելով։

Սպանիոյ քաղաքական կացութիւնը, կատարուած կառավարական յարատև փոփոխութեանցն հակառակ, փոխանակ բարւոքելու՝ ընդհակառակն առաւել և աւ կնճռոտելով վատթարանալու վրայ է։ Մատրիտէն ըսուր կուտան թէ նոր հաստատուած դաշնակցական հանրապետութեան հակառակ, Սպանիոյ պահպանողականք Սէրրանօ մարշալին հետ համաձայներ են միացեալ հանրապետութիւն մը հաստատելու համար միաբանութեամբ աշխատիլ, և՝ մինչև իսկ Հիւսիսային բանակին պաշտօնակալաց մեծ մասը խօսք տուեր են, ոչ միայն անձամբ՝ այլ և իրենց ձեռքը գտնուած խումբերուն ալ գործակցութեամբն հանդերձ, այս չարժման մասնակցելու։

Ուրիշ տեղերէ ալ կը ծանուցանեն թէ, Գադալկէրօ զօրապետը, որն որ Բրիմ—Սէրրանօ—Թօրէթի առաջնորդ-

թեան տեղն յեղափոխական և ապստամբական չարժումները զսպելու համար բանակին հրամանատարութիւնն ըստանձնած և վերջն ալ Բուպա կղզւոյն ընդհանուր կառավարիչ ընտրուած էր, այս անգամ Եւրոպա վերադառնալով Պայոն առանձնացեր է, ուրկէ Բօրթուկալ անցնելու դիտաւորութիւն ունի, միացեալ հանրապետութեան 'ինպատատ Սպանիոյ դէմ արշաւանք մը պատրաստելու համար հոն։ և որ Սէրրանօ մարշալախին ալ համախոհ է եղեր կ'ըսուի։

Սոյն Մարշալախտին համար խնդիրը լրագիրը կ'ըսէ թէ, արդէն սա Սպանիոյ հիւսիսային կողմը եղած պիքսյեան նահանգներուն մէջ գտնուելով, մօտ օրերս յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակէ՝ իշպպելլա երբեմն-թագուհւոյն որդւոյն՝ տօն Ալֆոնսի 'ի նպաստ տակոյն տոյգ և թէ հարկատանք, որոց բանակակիզ ըրնը Պայոնի մէջ է։ Սէրրանոյի այսպիսի առաջադրութիւն մ'ունենալը սուտ կը հանեն։

Սպանիոյ պաշտօնէութիւնը վարկեան մը լուծման վիճակին հասաւ, պաշտօնէից նախագահին այն գանգատանացը վրայ, որով դաշնակցական հանրապետութեան նպաստաւոր և պաշտպան բանակաև պաշտօնակիցներ չունենալը կը յայտնէր։ Սակայն վերջին հասած լուրերը կը վստահացնեն թէ այս տեսակ յաճախակի փոփոխութեանց պատահականութեան առաջքը միանգամ ընդ միշտ առնուեր է, պաշտօնէից ընտրութեան մասին բացարձակ արտօնութիւն չնորհուելով Թորհրդարանէն հանրապետութեան նախագահին։

Այսպիսի տնօրէնութիւն մը, դէթ Սպանիոյ արդի վիճակին մէջ, կարծ չահաւոր կրնայ ըլլալ իրեն, ինչպես նաև կը թուի թէ, պատերազմական դործոց պաշտօնեայն ալ, որոյ ըրած յայտարարութիւնը ընդհանուր ժամգոհութիւն յարուցած էր Սպանիացւոյ մը յատուկ և սովորական չեղող լեզու մը դործածելուն պատճառաւ, նորէն իր պաշտօնն ու պարտաւորութիւնը կ'ըսատանձնէ, և մինչև իսկ կը պատրաստուի, կ'ըսեն, ապստամբաց դէմ հիւսիսային բանակին ընդհանուր հրամանատարութիւնն ալ ինք իր վրայ առնուլ։

Երանի՛ թէ սա այս անգամ, իր նախորդներէն քիչ մ՚աւելի՛ բարեբաղդ դանուէր, յայողութեամբ գործն՝ի գլուխ հանելով, Սպանիոյ այս խառնակ և անիշխանական վիճակին վախճան տալու համար։

Պարսկաստանի մէջ երկաթուղի ճան բայներ չինելու համար, Պարսից Շահին և հանգուցեալ Ներմանացի Պատճն Ռայթերի մէջ կնքուած արտօնութեան գաշնագիրը Ռուս դիւանագիտաց ուշադրութեան պատճառ մ՚եղած է։ Պրբիւսէլլէն անգլիական լրագրի մը ղրկուած մէկ հեռագիրը կ՚ըսէ թէ Ռուսիոյ ունեցած դիտմանդը այս առթիճան յայտնապէս հակառակող գործոյ մը դէմ, իրենք ալ նոր փոխարէն հակառակ քաղաքականութիւն մը ձեռք առնել կուզեն, ուստի և այս պատճառաւ Ռուսիոյ կառավարութիւնն ալ միտք ունի Տճակաստան ղրկուելու համար կովկասեան երկիրներէն անցնող Պարսկաստանի բոլոր վաճառքներուն վրայ տուրք մը հաստատելու։

Պարսկաստանի և Գերմանիոյ մէջ նորդ կնքուած բարեկամական և առևտրական դաշնագիրն ալ՝ որ 1857ին Պարսկաստանի և Զոլվերայնի (1) հետ կընքուած գաշնագրութեան հիմանը վրայ չինուած է, սոյն երկու կառավարութեանց ալ հիւպատոսական և դեսպանական դործակատարաց փոխադարձաբար ունեցած իշխանութեան սահմանները կ՚որոշէ, իրաքանչիւրին հպատակացը բնակութեան և առևտրական գործողութեամբ զբաղելու մասին ունեցած իրաւունքին, և վաճառք մտցունելու կամ դուրս հանելու մաքսագինը կը սահմանէ։ Սոյն դաշնագիրը տերութեանց երկուքն ալ իրաւունք ունին երեքական հիւպատոս ունենալ փոխադարձաբար մէկմէկու երկրին մէջ։

Պարսկաստանի մէջ գտնուող Գերմանացի հպատակաց մէջ ծագած խնդիրները, առանց պարսկային իշխանութեանց դատաստանարաններու վերաբերելու, գերմանական հիւպատոսարանի իշխանութեան ձեռքը պիտի կարդադրուին։ Իսկ Գերմանացի և Պարսիկ հպատակաց մէջ երևան եկած խնդիրներն ալ Պարսիկ իշխանութեանց ձեռքը պիտի որոշուին ու կարդադրուին, բայց միշտ գերմանական հիւպատոսին ներկայութեամբն ըլլալու պայմանաւ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԻՍՏՐԻԱ—ՀՈՒՆԴԱՐԻԱ

վիէննա 1 յուլիս

Գերմանիոյ կայսրութին մեկնեցաւ։ Հունդարիոյ և Բրովտիոյ (Խորուաթիստան) մէջ կատարեալ համաձայնութիւն հաստատուեցաւ։

---

(1) Գերմանիոյ մէջ 1834ին մաքսական տրոց մասին դաշնագրող Գերմանական Պետութեանց միութեանը այս անունը կը տրուի։ Ծ. Խ.

ԳԱՂԼԻԱ

Բարիզ 1 յուլիս

Պ. Տիֆօր, հատանականաբար այսօր, սահմանադրական վերակազմութեանց խնդրոց կարգն անցնիլը պիտի առաջարկէ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ամէնք 30 յունիս։

Խորհրդարանին մէջ պաշտօնէից նախագահն Անդրիոյ կառավարութեան մէկ բողոքագիրն ընդունելեցաւ բիսթօլիքի հետ կնքուած պայմանագրութեանցը դէմ, յունիական պանքային շնասակար նկատելով զայնս։

Սատիկ վիճարանութենէ մը յետոյ, յիշեալ պայմանագրութիւնքը, երկրորդ անգամի ընթերցմամբ, 84 ի դէմ 85 քուէով, այսինքն 1 ձայնի աւելութեամբ ընդունուեցան։

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

ՀՐԱՒԻՐ ԱՌ. ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՈՑ

Մեծապատիւ Երեսփոխան էֆէնտիք

Ազգային Ընդհանուր ժողովոյ կր. նիստը պիտի դումարի յառաջիկայ ուրբաթ օր 22 յունիս ի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին Ղալաթիոյ։

Առեանը պիտի բացուի ժամը 6ին և լոցուի 10 ին։

Կը հրաւիրեմ զԱզգային Երեսփոխանս գալ ազդասիրաբար կատարել իրենց նուիրական պարտաւորութիւնը։

Մնամ աղօթարար

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ Կ. ՊՕԼՍՈՑ

18 յունիս 1873 ՄԿՐՏԻՉ ԱՐԲԵՊԻՍ.

Պատրիարքարանի Խրիմեան

Հայոց Կ. Պոլիս.

ԿԱՐԳ ԽՆԴՐՈՑ

1. Վաւերացում նախորդ կր. նիստերու Ատենադրութեանց։
2. Համեմատական քուէարկութիւն ընտրութեան Անդամոց Դիւանին Ընդհ. ժողովոյ։
4. Ատենական կանոնադրութիւն։
5. Հրաժարում փաղ. ժողովոյ Հրս Անդամոց։

Ատենադպիր Ընդհ. ժողովոյ

Տ. Ռ. Եասոֆեան

Ասիայի մէջ կը կարդանք թէ՝ փաղ. ժողովը որոշեր է կարդել Սամաթիոյ առաժամանակեայ թաղ. խորհուրդ մը։

Փաղ. ժողովոյ այս որոշումը կը յարգենք և պէտք է յարգեն ամեն Սամաթիացիք՝ այն սկզբամբ որ անիշխանութիւնը կը վերնայ Սամաթիոյ մէջէն. և քիչ մ՚ալ առաջ երթալով կ՚ըսեմք՝ ներելու է նաև պահ մը կրճիկեան էֆէնտիի ամեն անցեալ թերութեանց իբրև մարդ սխալական, և թողելու է որ երթայ իր պաշտօնը չարունակէ, գըտած ըլլալու համար պատեհ առիթ իր պատուվը հրաժարելու։

Սամաթիայի համար թէև առաժամանակեայ խորհուրդ չը բաւեր, բայց հիմակու հիմայ աւելայ բնառելու ժամանակը չէ. թող իշխանութիւնը հաստատուի, թող կրճիկեան իր պատուվը հրաժարելու առիթ գտած ըլլայ. թող հաշիւները տուրին վարչութեան. անկից վերջը կարգը կուգայ օրինաւոր թաղ. խորհրդոյ ընտրութեան։

Սամաթիացի՛ք, ալ թողուցէք կիր քըն ու կուսակցութեան ոգին. մէկ կրճիկեան մէկ Սամաթիա չ՚արժեր։ եթէ նա կորուսեր է ինքզինք, դուք վնհութիւն յուցէք առ այն և ըսէք, «կրճիկեա՛ն, ծառայե՛ք կուզես թաղիդ, ծառայէ. մեր ալ բնառածը ծառայ է»։

Սկզբունք ունիմ ըսող և պատուաւոր հաշտութեան սկզբունքին համար մեր վրայ անիրաւաբար յանհունս յարձակող Մամուրին կը ներկայացնենք հետեւեալ տողերը, զոր Ասիա գրած է Գալանեան և Թուղլաճեան էֆէնտիներու մէջ գտնուած և Ոստիկանութեան դուռը նայուելու վրայ եղող դատին նկատմամբ իր երէկուան թիւովը։

«Մեք իբրև անկողմնակալ միջնորդ «մը, կառաջարկենք երկու կողման ալ, «որ եթէ իրարու դէմ յաղթանակ մը «տանիլ կուզեն, սովորական յաղթա«նակները չը փնտռեն, այլ արտաքոյ «կարգի յաղթանակ մը փնտռեն և այն «ալ իրարու ներելու կամ առանց եր«րորդի մը (մեք Միլէթներէն բաշխելի պէս բարձր դիրք ունեցող երրորդ մ՚ալ ունէինք մեզ միջնորդ) կարօտութեան «փոխադարձ համաձայնութեան մէջ կը «կայանայ, որով և օրինակ մը տուած «կըլլան անոնց, որք մեր այն տուղերը «կարենալ հասկնալու չափ քաղաքա«կըրթութեան մէջ յառաջացած չեն։

«Տեսնեմք սոյն երկու երեսփոխանները ո՞րը պիտի տանի մեր առաջարկած սոյն յաղթանակը, որով առիթ «ունենամք զայն ևս ծանուցանել։»

Անցեալ օր Մամուլի մէջ տեսնուած Օրագիր կենդանի վերնագրով յօդուածը դրող էֆէնտին անունը, մեք խնայելով իր պատուին՝ չէինք յայտնած, սակայն լսելով որ ինքը ինքզինք հոս ու հոն յայտներ է՝ հարկ կը համարիմք ուրեմն մենք ալ անունը տալ անոր՝ թէ պէկեան էֆէնտին է նա. այս կընենք ցուցնելու համար թէ՝ միևնոյն անձը ուրիշ կերպ կը գրէ երբ գրածին պատասխանատուութիւնն իրեն ըլլայ, և այլ կերպ կը գրէ երբ պատասխանատուութիւնն ուրիշին վրայ ըլլալ կը կարծէ անուանական կամ կեղծ ստորագրութեանց տակ դարանամուտ ըլլալով։

Ազատասիրտ պէկեան էֆէնտիի գըրչէն ելած այն յօդուածը հոս ամբողջապէս կ՚օրինակենք՝ի պատիւ զայն գրողին։

ՕՐԱԳԻՐ ԿԵՆԴԱՆԻՆ

«Օրագիր այս անգամ իր կոչիկէն վեր եկնելով՝ բառաղնական խնդրոց վրայ ալ կարծիք յայտնել սկսեր է։

Անցեալ շաբաթ օրուան թերթին մէջ Գեր. Խորէն եպիսկոպոսի նամակը հրատարակելէն ետքը, իր չըճմ խոր-

հերդաձութիւնն ալ չի պահանջէր «կինդանի» խոշոր չի նշանակեր ըսել ուղիղ է։

Եթէ կ՚ենդանի «մարդ» նշանակէ նէ եղերը, այն ատեն «Օգսէն էֆէնտի կենդանին» պիտի կրնայ ըսուիլ եղերը։

Օրագրի այս արտահայտութեանը առջև վազող ջուրերը կանգ կառնեն, վասն զի յայտնի է որ ոչ միայն Օգսէն էֆէնտի կ՚ենդանի չըսուիր, հապա Օգսէն էֆէնտի մարդն ալ չի կրնար ըսուիլ։

Ընդհակառակն, կ՚ենդանի բառը Օգսէն էֆէնտիի համար կրնայ շատ ազէկ կրնայ գործածուիլ, բայց ե՞րբ, ո՛ր և ի՞նչպէս։

Երբ Օգսէն էֆէնտի մերթ վեհ. կաթողիկոսը իրաւունք չ՚ունի արգիլել որ Սսի եպիսկոպոս մը էջմիածնայ վի. ճակներուն մէջ առաջնորդութեան պաշտօն վարէ, կըսէ, մերթ իրաւունք ունի արգիլել կըսէ։ Օր մը Ագապեան վարժարանը գետնէ գետին կը զարնէ, օր մ՚ալ երկինք կը բարձրացնէ։ Օր մը փանոսեանի ձեռագիրներուն լոսպրա կուտայ, օր մ՚ալ կուզէ որ անիկա պօճաճլնօ ընէ իրեն առջև։ Մէյ մը կէստաճիկ էֆէնտիներուն առջև խունկ կը ծըխէ, մէյ մ՚ալ ինքզինքը ժողովրդին չահուսը պաշտպան կը ձևացնէ։ Օր մը փունջի իրաւունք կուտայ օր մը Մասիսի։ Վերջապէս երբ օր մը տաք կը փչէ օր մը պաղ ու ինչ ըսելիքը ինքն ալ չը գիտեր, այս ամենը տեսնելով Մամուլ չը կրնար մերթէ իրաւունք ունենալ ըսելու։ «Ատենք կը յայտարարեն ք որպէս զի եթէ տակաւին չը դիտցող կայ գիտնայ Օրագրին ինչ կ՚ենդանի ըլլալը»։

Ահա հոս կ՚ենդանի բառը գործածելու բուն տեղն է։ Ընթերցողը կուզէ մարդ հասկնայ, կուզէ հայվան, կուզէ հրեշտակ հասկնայ, կուզէ հրէշ։»

Ապրի՛ս, պէկհան էֆէնտի, սա գըրած յօդուածդ արդարև քեզ և քու անուանդ պատիւ բերելու և կրցածիդ չափ պարծենալու յօդուած մըն է, որոյ համար ձեռքդ սեղմողներէն մէկն ալ մենք ըլլալ կ՚ուզէինք, զոր ըլացար թէպէտ առ մեղ երկնցուներու։

ՕՐԱԳՐԻ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մամուլ իւր չաբաթ օրուան թերթովը բաղդատութեան մտնել կուզէ Օրագրոյ հետ և իւր մէկ քանի գլուխ դործոցը կը թուէ, որոց առաջինն է՝ Ագապեան վարժարանի տուած քննութեան դէմ գրելը, և կը դատապարտէ Օրագրոյ այդ մասին պահած լռութիւնը։

Անշարև Օրագիր լուռ կեցաւ այդ մասին և պէտք եր լուռ կենար, վասն զի Օրագիր ձանձրացաւ Ագապեան վարժարանի վրայ գրելէ և աշխարհ գիտէ թէ՝ չատ իսկ էին թերևս Օրագրոյ գրածները, նա մանաւանդ՝ փաստոհան էֆէնտիի այդ ձեռնարկը նոր բան մը չէր։ Եթէ կար նոր բան մը՝ այն ալ մէկ մը՝ քննէր բառն եր, զոր հանդէս նշանակութեամբ ըմբռնեցինք մեք, և է հանդէս, և մէկ մ՚ալ երգերուն օտար լեզուաւ երգուիլն։

Ի՞նչ էր եղածը։ — Վիրայ մուսաքով հրատիրել ամեն ազգէ պատուաւոր մարդիկ՝ որ Ագապեան աղջկանց երգն ու դաչնակը լսեն դաղղիական թատրոնին մէջ։

Ասիկայ նոր բան մը չէր։ Եթէ այդ սկզբան դէմ կամ՝ ի նպատա դրել պէտք էր՝ Օրագիր չափէն աւելին ըրած եր։ ով որ է բայ՝ ի քննութը բառնէն՝ և երգերուն օտար լեզուաւ երգուելէն զատ նոր բան մ՚էր ըսողը՝ Թող երևան գայ։

Անհատիր հրատիրակը, մուսաք, երգ, պար, առհնախօսութիւն և բեմի վրայ ներկայացում հարիւր անդամ տուաւ այդ վարժարանը և հարիւր անդամին ալ արժանաբար կամ անարժանաբար մեծ ընդունելութիւն գտաւ հասարակութիւն կոչուած մարմնոյն կողմէն այնքան որ՝ դէմ խօսողներն հարուածուեցան, իսկ այս անդամ այդպէս չեղաւ։

Արդ այդ քննութը կամ հանդէսը՝ իր ներկայացման օրէն 4–5 ամիս առաջ հրատարակուեցաւ թէ՝ պիտի արուի. ինչո՞ւ Մամուլ՝ ժամանակին չ՚արթընցաւ ազգը և ճիշդ ներկայացումը տրուելիք օրը սկսաւ գէմ գրել և ամեն ինչ աւարտելէն եաքը չարունակել յարձակումը, հասարակաց այս անդամուս գոյացած աննպատակ կարծիքէն օգուտ քաղելով։

Եթէ քաջ էր, եթէ սկզբունքի տէր էր և եթէ համոզեալ էր ատոր դէշ բան մը ըլլալուն, ինչո՞ւ կանխաւ ազգը ատկից չ՚զգուշացուց և թողուց որ իւր ինատակար կարծած ձեռնարկը յաջողի։

Ասով դարձեալ ըսել չենք ուզեր թէ այդ հանդէսը օգտակար էր կամ ոչ, այլ ըստ օրում Մամուլ օգտակար չէր կըսէ՝ իւր պարտքն էր այդ հանդիսին ոչ թէ տրուած օրը՝ այլ ծանուցումն եղած օրը դէմ գրեր և ազգը ըզգուշացներ, որ չըրաւ։

Թերևս ըսէ թէ՝ այդ ծանուցման միջոցին Մամուլ դադարեալ էր, բայց Մամուլ քննութը տրուելէն չատ առաջ բացուած եր և լռութիւն պահեց մինչև այն չորեքշաբթի օրը՝ որ իրիկունը քննութը տրուեցաւ։

Նաև եթէ իւր սկզբունքն էր այդ կարգի ներկայացմանց դէմ գրել, ինչո՞ւ լռութիւն պահեց լևբնթ Թայմզի ըսմեցի (թատերարեմ) ըսելուն վրայ բացուած վիճաբանութեան միջոցին. ի՞նչ էր պատճառը, եթէ ոչ այնթէ՝ այն ատեն Զիֆթի Սուի երթալու հրաւէր ընդունած եր և եաքին քննութը երթալու հրաւէրը չէր ղրկուած իրեն, այնպէս չէ՞, և մանաւանդ մինչև վերջի չորեքշաբթի օրն սպասելն ալ այդ հրաւէրին գալուն յոյս ունենալը չէ՞ր միթէ։

Եւ ո՛ դիտէ թէ քննութը դէմ գրելու պատրուակաւ աշակերտուհեաց անձնականութիւնը անխնայ հարուածելու եղնելը՝ յիշեալ քննութիւն ներկայ դանուելու հրաւիրագիր մ՚առացած չըլլալը բուն չարժառիթ ունեցած ըլլայ թերևս իրեն։ ասի չենք ուզեր քննել, բայց սա՛ ցուցնել կուզենք հասարակութեան թէ՝ քննութիւը Մամուլի ըրած մէկ քանի յարձակումներն ու հրատարակութիւններն, պանէ իրեն համար, Ազգին իրօք ծառայութիւն մ՚ընելու նպատակաւ չէին, և չեն բնաւ, մինչդեռ եթէ ընդհակառակն այսպէս եղած ըլլար։ Ագապեանի զեղծմանց դէմ մեր անդադար գըրած միջոցին՝ միևնոյն դդացմունքէ դրդեալ մեզի հետ ձայնակցելով, վատաբար լռութիւն պահելու չէր զիջաներ, և այն ատեն քաջարձակ լռութիւն մը՝ որ երբ Տիօժէնի կողմէն հրապարակաւ հրաւիրուեցաւ որ Ագապեանի նկատմամբ իւր ունեցած կարծիքը յայտնէ՝ Մամուլ առ այս պատասխանեց թէ՝ ինքն արդէն այդ մասին իւր կարծիքն յայտնած ըլլալով, հարկ մը չ՚ունէր նորէն այս նիւթին վրայ դառնալու։

Արդ կա՛մ ունէր, կամ չ՚ունէր։ Եթէ չունէր այն ատեն՝ պէտք եր միևնոյն վերջն ալ միևնոյն լռութիւնը պահէր, որովհետև նոր բան մը չէկար որ առաջինէն տարբերեր սկզբանէ։

Իսկ եթէ ունէր դեռ այդ մասին կարծիք կամ ըսելիք մը, հարկ էր որ ինքն ալ այն ատեն մեզի հետ ձայնակցելով իւր կարծիքն անպատառնպես յայտներ ու միատեղ մաքառէր, որպէսզի կարօտութիւն մը չունենիք և չունինք ալ, զոր չըրաւ ո՞գիտէ ինչ նկատումով, վերհերոտ և մեկուսի դիրք մը բռնելը այն ատեն նախապատրաստութիւն մարելով։

Արդ ինչ նշանակութիւն կրնայ ունենալ պ. Ա.յվազի մը՝ այն ատեն ապարէզեն վախուստ առնելն եաքը, ելնել հիմայ անամօթաբար մեր երեսին պօռալը թէ Ագապեանի դէմ ինչ դըրեցինք։

Ընթերցողը մեր գրածները գիտէ. մինակ պ. Ա.յվազն է որ չը կրնար գիտնալ և ճանչել ատոնք, որով և դըրուածք մը կարդալու ու հասկնալու մասին ունեցած անկարողութիւնն ու ակարութիւնը, զոր մենք կը գրեինք, ինք իւր խօսքովն ու գործովը այժմ կը խոստովանի ու կը հաստատէ։

Երկրորդն է՝ Ալբաղարի խնդիրը։

Ալբաղարի խնդիրը Բերայի հրդեհէն ի վեր և անկէ առաջ կար ու կը կենար. խնդիրը Պատրիարքարանի միջոցաւ տերութեան դատական ատեաններն եկած եր. դատավճիռն ընդունած և գործը գործադրութեան ճնտացած որ չատ երկարեցաւ, սակայն ոչ մէկ լրացիր բան մը կը գրեր. ատոր վրայ ալ չէին դիտեր թէ գործն ինչ վիճակի մէջ է քանի որ Բերայի ժողովուրդը հրապարակ չէր հաներ կամ չէր ուղեր հանել. այս միջոցին վարչութեան կողմէն յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ որու երկու անդամը միայն գիտենք. այն է՝ Մեծ, Քարակէօղեան Դրիդոր և Մեծ. Ա.յվատեան էֆէնտիներն. ատոնք դեռ Մամուլը խոր քնոյ մէջ ընկղմած ատեն՝ սկսան այդ խնդիրն գործադրութիւնը լանգրել. օր չէր ըլլար որ Մեծ. Քարակէօղեան էֆէնտի

Բ. Դուռը չերթար և այդ դատին հա. մար չը խօսէր. ահա այս միջոցին Մա. մուլ ալ սկսաւ այդ դատին դնացն ու եկաւը դրել իրրև ժուրնալ. բայց սա. կայն Օրագիր սկսաւ խմբագրական խորհրդածութեամբ դատին յաջողու. թեան խոչընդոտ քաղաքականութիւն. ներէն զգուշացնել զբերացիս, որոց մին օրինակեց նաև Մամուլ:

Արդ Մամուլ ի՞նչպէս կրնաս Ալբա. զարի խնդրոյն վրայ Օրագիր պապանձե. ցաւ ըսելու առաքօսութեան յանդըգ. նիլ:

Մինչ ունիմ ըսած սկզբունքդ ստա. խօսութիւնդ է:

Այսու հանդերձ՝ մինչ Ալբազարի խնդիրը նոր ծագեցաւ մինչ 4—5 տար. ուընէ ի վեր կար. Մամուլ ամէն գի. շեր բարա է. ինչո՞ւ այդքան առեն պապանձեցաւ ու լռեց, մինչդեռ մո. տէն գիտնալու էր անոր ամէն պարա. գայները և հրապարակ հանելու էր ժամանակին. բայց չ'ըրաւ, և ուրեմն այդ մասին ալ իրաւունք չունի պար. ծելու թէ բան մը ըրած է: Ժամա. նակ կորսնցնելու վնասը հասուցած է ազգին իւր լռութեամբը, մինչ կայ լռութեան պատասխանատուութիւն մը:

Միւս խնդիրներուն վրայ ալ ետքը կը խօսինք:

. . . Խմբագիրը.

Մամուլ հանդիսի շաբաթ աւուր թուղն մէջ ջեղ նկատմամբ անվայել յօդուածներ կարդալու դժբաղդու. թիւնը ունեցանք:

Ընթերցասիրութեան ծաւալման մա. սին, անձնուիրաբար աշխատող, և ա. մեն նիւթական ջնաս աչք առնող խըմ. բագրաց յարգն ու արժէքը Ազգն ի վաղուց ճանչցած և կշռած է:

Մամուլ երգիծաբան թերթ մ'է, սակայն փոխանակ Ազգին մոլութիւննե. րը երգիծաբանելու, շատ անգամ ան. պարկեշտ շարխվարիներով կը լեցնէ, շարխվարինե՞ր . . . որոնք պարկեշտ ընտանեաց բարոյականը երբեմն կարե. լի է կրնան եղծել . . .:

Թող Մամուլ իւր անպարկեշտ և անխորհուրդ շարխվարիներովը զՋեզ հարուածէ և ձեր արդի աշխատասիրը, ձեռնարկութիւնը, փոխանակ խրախու. սելու յափշտակիչ և օտարն եատրճի անուանէ. հոդ չէ ինչպէս դուք ըսիք, դրոշն ո՛վ է. Մամուլն է:

Մամուլ լաւ կընէ երթ քիչ մը իր բարոյականը ուղղէ, թող վերջը իրմէ շատ բարձր դիրք ունեցող խմբագիր. ները հարուածէ, փոխանակ | անոնց խմբագրութիւն դաս տալու, խմբագ. րութեան ինչ լինելը ինքը թող տեսնի:

Մնամ խորին յարգանօք

Ե. Խ. Պուշաքճեան

1873 յունիս 18

Ղալաթիա:

Մեծ. Միսաքեան էֆէնտիի երէկ. ուան փունջի մէջ տեսնուած մէկ նա. մակին վրայ մեր ըսելիքը վաղը:

. . . Խմբագիրը.

Պատիւ ունիմք ծանուցանել, խնա. յողական ընկերութեան Հայ եղբայրա. սիրաց, ընկերութեան Մեծ. Ընկերաց, թէ ընկերութեանս նուիրաբաշխման երկրորդ հանդէսը, պիտի կատարուի յառաջիկայ յուլիս 1 կիւրակէ ճիշդ ժամը 3ին, Եէտի-Գուլէ Ազգային Հի. ւանդանոցն:

Ի դիմաց Խնայողական Ընկերութեան
Հիմնադիր Տ'օրէն Ժողովոյ
1873 յունիս 18/30 Ատենադպիր
Քէպապճը խան Տօհլօղ Ի-Լիւ-Ճէան

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ-Ը

ՄԿԶԲՈՒՆՔԻ ՏԷՐ ԽՄԲԱԳԻՐ ՄԸ

Աչխարհիս մէջ չկայ ասոր պէս ա. նորոշ իմաստ ունեցող բառ մը՝ որ ա. սոր չափ կուսակից ու պաշտպան ունե. նայ, ամենէն աւելի յայտնի և ակնե. րև իրողութիւններն անպատկառ կր ատեն, իսկ իրենց իրրև սկզբունք ըն. դունած կետէն մազի չափ չեղուիլ չ'են ուզեր: Օր պիտի գայ որ սկզբունքը պիտի աստուածացնեն, վասն զի հի. մակուընէ կրօնքի չափ պաշտուելու վիճակին հասած է, որ կը ցուցընէ թէ մարդիկ աւելի դաղափարականին քան թէ իրականին հետևելու տրամադիր են, և ասոնց մէջ մեծ մաս մը կը կազմեն ընդհանրապէս խել մը խմբագիրք, որք իրենց բռնած ամեն տեսակ (այ՝ինքն խելքերնուն փչած ըսել կ'ուզենք) ըն. թացքնուն «սկզբունք» անունը տալով, առանց ճշմարտութեան և իրողութեան անսալու, մինչև վերջը իրենց գիտցա. ծէն չը բաժնուելու յամառութիւննին իրենց պարծանք կը սեպեն. այս կար. գի անձինքը տակաւին «քէրիբի-յուիմ» մէջ կը խորդան, երբ աշխարհ Ֆրէնչ-ա. փոթ ըլլալու սկսած է:

Ատենօք մարդուն մէկը լրագրի մը գրասենեակը ներկայանալով, կը հարցնէ թէ . . . լրագրին խմբագիր տնօրէնը դո՞ւք էք:

—Այո՛, ես եմ, ի՞նչ պիտի ըսէիք, կը հարցնէ խմբագիրը թիկնաթոռին վրայ տնկուելով. և ակնոցը քթին վը րայ հաստատելով:

—Անցած աւուր թերթերնուդ մէջ գրած էիք թէ գործաւոր մը այս ինչ եղեռնագործութեան մը համար բռնու. նուելով դատաստանի ենթարկուեր . .

—Այո՛:— . . . կախաղանի դատա. պարտուեր . . . —Այո՛:

— . . . կախուեր . . . —Էյ:

— . . . և վերջապէս մեռեր էր:

—Այո՛, ճիշդ այդպէս է, էյ ի՞նչ կ'ուզենք ըսել:

—Ըսելիքս սա է թէ՝ այդ լուրը ճիշդ չէ՛:

—Օհօ՛, բաւական է որ ինձի հա. մար ստոյգ է:

—Ինչպէ՞ս կրնայ ստոյգ ըլլալ, երբ ձեր ըսած Գ. Զ. անուն գործաւորը ե՛ս եմ ահա:

—Դո՛ւն, կ'ըսէ զարմացմամբ խըմ. բագիրը, բիբերն ակնոցին տակէն մար. գուն երեսն ի վեր տնկելով, է՛հ կրնայ ըլլալ որ ատիկայ դու եղած ըլլաս:

—Ուրեմն կը խնդրեմ որ այն դը. րածնիդ ետ առնէք:

—Օ՛, օ՛, այդ մինակ անկարելի է:

—Ի՞նչպէս անկարելի է, չէ՞ք տես. ներ որ ես կենդանի եմ դեռ:

—Դուք կրնա՛ք կենդանի ըլլալ կամ ոչ, բայց ասով իմ գրածս չը դադրիր լինձի համար ճշմարտութիւն մ'ըլլալէ:

—Բայց ի՞նչ անճոռնի ճշմարտու. թիւն մը կ'ըլլայ այդ, որ ես մինչդեռ կ'ապրիմ՝ բայց դուք լինձի համար կ'ը. սէք թէ մեռած է: Ո՛չ այնչափ լինձի համար՝ որքան ձեր պատիւն և հան. գաւը չ'աղարտելու համար կը պնդեմ թէ ետ առնէք ձեր այդ գրածը:

—Ո՛չ, ո՛չ, տժեն բան կ'առնեմ, բայց գրածս ետ չ'եմ առներ, իմ ալ պատիւս ու հանգաւս ա՛դ բանին մէջնէ

—Բայց սուտ է ձեր այդ գրածը ուստի պէտք է որ անպատճառ ետ առնէք:

—Անպատճա՛ռ, ես սկզբունք ու. նիմ, և անանկ խել մը խմբագրաց պէս օրը՝անգամ մը չապկի պէս սկզբունք փոխողներէն չ'եմ ես, անգամ մը գը. րածս՝ ալ ետ չ'եմ առներ:

—Է՛յ ես բանի ետ առնել կուտամ ձեզ ղայդ:

—Կարելի է, բայց ես յետս կոչելէն զատ, տուգանքի ալ կը դատապարտուիք:

—Այդ ալ կարելի է, կուտամ տուգանքը, բայց գրածս ետ չեմ առ. ներ, ատի իմ այսչափ տարուան սկըզ. բունքիս դէմ է:

—Աղէկ, բայց ի՞նչպէս կրնաք հա. մաձայնեցնել ձեր ինձ համար մեռեր է ըսած ծանուցումիդ՝ սա իմ գոյութեա. նըս հետ, որ տակաւին կ'ապրիմ, ա. ռանց առջի գրածնիդ յետս կոչելու:

—Գրածս չ'եմ կրնար յետս կոչել, բայց միայն սա չափը կրնամ յաւելցը. նել իմ այն տուած լուրին վրայ թէ, կախուած չուանը հզելով գործաւորը վար ինկեր և իր կենդանութիւնը նո. րէն գտեր է:

Ստոյգն ըսելու համար, պարկեշտ խմբագիր մ'ալ ասկէ աւելի չը կրնար յարգել իր սկզբունքը:

ՕՈՍԿԱԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ

Պէլճիքայի մէկ գիւղին մէջ հետև. եալ զարհուրելի եղեռնագործութիւնը պատահեր է:

Պրիւսէլի հարուստ կալուածատէր տիկնոջ մը քով ծառայող սպասուհի աղջիկ մը, իմանալով որ մէկէն ի մէկ հիւանդացեր է իւր ծեր մայրը, կ'ըս. տիպուի տիրուհիին քովէն երթալով չի. տակ իւր գիւղը վերադառնալ: Ուստի ճանրայ երթեղէն առաջ, տան և մէկ տարիէ ի վեր աշխատութեանը վարձ. քէն խնայողութեամբ աւելցուցած ըս. տակը, զոր քիչ քիչ յանձնելով, յետ

եալ քաղաքը պատուաւոր անձի մը քով պահ տուած էր, առջի օրը կ'երթայ ու ամբողջ կ'ստանայ, որ հազար ութ հարիւր ֆրանք դումարի մը հասած էր։

Պապասուհին, ուրախութենէն կայթելով, կ'երթայ տիրուհիին մնաս բարովին ըսելէն յետոյ, անմիջապէս երկաթուղին կը հեծնէ, և քանի մը ժամէն իր բնակած գիւղին մօտ կայարանը վար կիջնէ, ուրկէ մինչև իրենց գիւղը երթալու համար մէկ փարսախի չափ անտառախիտ ճանապայ մը կը մնար իրեն հնելու։ Դժբաղդաբար ատեն անցած և շատ ուշ էր։ Պապասուհին, որ բնաւ կեանքին մէջ վախ ըսուած բանն զգացած չ'ունէր, ճանապայ ինկալով, գիշերուան ահարկու լռութեան մէջ այդ անտառներէն անցնիլը սոսկում մը կը բերէ վրան, ուստի քիչ մը անդին մեծ ճանբուն վրայ իր հօրեղբայրը մէկուն տունը գտնուելով, միտքը կը դնէ հետևեալ առտուն ճանապայ ելնելու համար, նոյն գիշերը հոն երթալ անցնելու, ուր արդէն բաւական ժամանակ կեցած ե եղեր իր մանկութեան ատենը՝ հօրեղբօրն ունեցած իր տարիքն եղող մէկ հատիկ աղջկանը հետ սիրալիր յարաբերութիւն մը կապած ըլլալով։

Պապասուհին ուրախութեամբ կը հիւրընկալուի իր հօրեղբօրն ընտանեացը կողմէն, որոց կը պատմէ իր ճանբորդութեան պատճառը, մութ ատեն գողերէն վախնալուն համար այս գիշեր իրենց տունն անցնել ուզելը յայտնելով։ Պապասուհին եւեթ օք յոգնած ըլլալուն հանգստանալ կ'ուզէ, ուստի իրենց աղջկանը պառկելու յատկացեալ սենեակը կը տանին զինքը, նոյն գիշերը իրենց աղջիկը գործով պատճառաւ բացակայ գտնուելով տունէն։ Սակայն պապասուհին չափազանց յոգնած և ճանբան ալ վրան երկիւղը տիրած ըլլալուն համար, չը կրնալով հանգիստ քնանալ, ատէպ ատէպ կը լսուէր քունը, որով ամէն վայրկեան տանը մէջ պատահած աժենափոքր աղմուկն անգամ կրնար լսել, այնչափ յուզեալ և ընդհատեալ քուն մը կ'առնէր։

Յանկարծ պապասուհին իր պառկած սենեկին դրանը դրսի կողմէն հօրեղբօրն ու իր կնոջը ձայնը կ'իմանայ, որոնք կը խօսակցէին իրարու հետ, և հազիւ թէ ասոնց առաջին մէկ քանի բառերը կը լսէ՝ ահարկու սոսկում մը կը պատէ զինքը և, մարմինը կարծես կը սառի։ Իւր անիրաւ ազգականներն իրենց եղբօրն աղջկանը վրայ դտնուած հազար ութ հարիւր ֆրանքը յափշտակելու համար զանի մեռցնել խորհելով կը դաւակցէին։ — «Ո՛վ պիտի գիտնայ որ, կ'ըսեր կինն իւր երկանը, այս աղջիկն գիշերը մեզի եկեր է կենալու։ Դնա՛ հիմայ դուն չուտով պարտէզին անդիի անկիւնը փոս մը բա՛ց, բռնելնուս պէս զինքը անմիջապէս կը թաղենք եռքը, և վատահ եղի՛ր որ մէկէ մըն ալ չենք տեսնուիր։ Շուտ ըրէ՛, մեր աղջիկն ալ հաշըր հոս չէ ատ գիշեր։» Երիկն ալ հաւանելով՝ երկուքը մէկէն կ'երթան պարտէզը բորբելու։

Պապասուհին վախէն բոլորովին խուռված, յանկարծ անկողնէն դուրս կը ցատկէ, և փողոցին վրայ նայող պատուհանին մէկը բանալով, առանց ղգեստը հագնելու, գիշերուան անկողնոյ կերպարանքովը, մէկ ոստմամբ ինքզինքը փողոցը կը նետէ, ու կ'սկսի դէպ 'ի դաշտը փախչիլ դողալով ու նուաղեալ։

Նոյն պահուն երկու հեծեալ ոստիկան անցնելով այն կողմէն, կը տեսնեն որ մինակ չապիկով կին մը բոլոր ուժովը կը վազէ ու ամէն մէկ քայլին գետինը կը խաբանի, զարմանօք ձիերնուն կ'իջնեն, ծառի մը կը կապեն կենդանիները և իրենք աղջկան մօտենալ կը սկսին, որն որ ասոնց մօտենալը տեսնելով՝ մացառի մը ետին կը քաշուի կ'ապաստանի, մարմնոյն մերկութիւնը ծածկելու համար։ Ոստիկաններէն մին իւր թիկնոցը աղջկան վրայ տալով, զայն վեր կը հանեն և այս բանին պատճառը կը հարցնեն, որն որ մի քսան միոջէ բոլորը եղած անցածը պատմելով, զինքնք այն տունը տանիլ յուցնելու պատրաստ ըլլալը կը յայտնէ։

Ոստիկանները աղջկան հետևելով հազիւ տանը կը մօտենան, պարտէզին հեռաւոր մէկ անկիւնը տկար լուսոյ ղող մը կը նշմարեն, և երկու մարդակերպ արարածներու չուքը կը տեսնեն թուփի մը ետին ապաստանած, որով ոստիկանները առանց տեսնուելու կամաց կամաց մօտենալով վրայ կը հասնին և կը բռնեն յսպասուհին հօրեղբայրն և կինը, ճիշդ այն միջոցին որ ասոնք ալ գլուխն և մարմնոյն մէկ մասը արիւնաթաթաւ կտաւի մը մէջփաթթուած դիակ մը թաղելու կ'ղբաղէին։

Անօրէննե՛ր, կըսեն ոստիկանները, և վրանին յարձակելով զանոնք ձերբակալելէն յետոյ, կ'սկսին դիակին վրայի քողը մէկդի առնել, տեսնելու համար թէ ո՛վ է։

Ոճրագործները դիակին դէմքը տեսնելնուն պէս սոսկալի ճիչ մը կ'արձակեն. կինը կաթուածահար վար կիյնայ, այրն ալ դանակ մը մխելով կուրծքը՝ չնչասպառ գետինի կը փռուի։

Անօրէններն իրենց եղբօրն աղջիկը սպաննել կարծելով, բուն իսկ իրենց հարազատ աղջիկն սպաններ էին, որն որ՝ սպասուհիին դուրս ցաթկած ատենը, ինքն ալ դուրսէն դալով՝ մարդ չմնացած իւր սենեակն ելեր ու պարապ անկողինը մտնելով պառկեր էր։

Այս դէպքին վրայ կնոջը խելքին գալով, իւր աղջկանն և ամուսնոյն հոգը դրուած պրը՝ զինքն ալ կը բռնեն յիմարանոցը կը դնեն։

ԿԱՏԱՂԻ ԱՄՈՒՍԻՆ ՄԸ

Նիւ–եօրքի մէջ ոստիկանութեան գործակալ մը կ'իմանայ տղայոցմէ թէ Ա. . . անուն կին մը իւր բնակած սենեկին մէջը մեռեր է։ Ոստիկանը արդէն գիտնալով այդ կնոջն ամուսնոյն վատահամբաւ ու գէշ մէկն ըլլալը, կասկածի կ'երթայ որ կնոջը մահը կրնայ բնական մահ մը չըլլալ, ուստի անմիջապէս գինետուն մը կ'երթայ, ուր ապահով էր թէ վախճանելոյն ամուսինը պիտի գտնէր հոն։

Իրօք ալ գործակալը յուսացածին պէս կը գտնէ մարդը հոն, որն որ սենեկի մը առաջը նստեր էր ոգելից ըմպելիքի մը (ճին) չիշխն դէմն անցած։

Գործակալը հարցնելով որ գիտէ՝ իւր կնոջը մեռնիլը, մարդը պաղարիւնութեամբ մը կը խոստովանի թէ գիտէ, և թէ առաւօտուն մեռած է, ուստի և գործակալին հրաւիրմամբը թէև դժկամակելով, կելլէ անոր հետ իւր տունը կերթայ։

Վախճանելոյն մարմինը գետնայարկին վրայ փռուած կեցած էր։

Գլխուն վրայ արիւնանիշ վէրքերու հետքեր կը տեսնուէր, որն որ գլխուն վրայ չորնալով, մազերը մէկմէկու փակուցած էին, դէմքն ալ այնքան ճանկռտուած ու ուռեցած էր որ բոլորովին կերպարանքէ ելեր էր։

Ձեռքին մէջի ու դուրսի կողմն ալ չարաչար տանջուած ըլլալու և վէրքերու հետքեր կը գտնուէին։ Ոստիկանութեան գործակալը իւր քննութիւններն ըրած ատեն տեսաւ որ երկանը կօշիկներուն վրայ արեան նշաններ կան, ուստի մարդը ձերբակալել որոշեց, իւր կնոջը մահուան հեղինակն եղած ըլլալու հաւանականութեան կասկածանօք։

Տանը մէջ գտնուողներն ալ հարցաքննուելով, անդրանիկ աղջիկը, որ հազիւ 10 տարեկան կար հետևեալ տեղեկութիւնները կուտայ։

— Հայրս, կըսէ, կէս օրին դինով տուն եկաւ, և ոտքի հարուածով մօրս նստած աթոռը տապալեց, որն որ լրագիր կարդալու զբաղած էր։ Վերջն ալ սկսաւ կռուփով մօրս բերնին զարնել, Մայրս գետինն իյնալով, հայրս այն ատեն կօշիկովը մօրս գլխուն ու դէմքին իջեցնել սկսեց։ Մայրս ո՛չ ձայն կը հանէր և ո՛չ կը դժգոհար, մինչև իսկ երկրորդ անգամ գետինը կործանուելէն յետոյ՝ ելլել անգամ չը փորձեց, չնչառութիւնը դժուար և արագ կելլեր։ Երբ տախտակայարկին վրայ պառկած կը կենար, հայրս վիզէն բռնած՝ դանակով մը զարնելու կը պատրաստուէր զայն, բայց ես իսկոյն վազելով դանակը ձեռքէն յափշտակեցի առի։ Յետոյ հայրս սկրատն առաւ անով կոկորդը կտրելու, բայց այն ատեն ալ փոքրիկ քոյրս թևէն վար կախուելով սկրատը ձեռքէն վար ձգել տուաւ։ Նոյն միջոցին հայրս դուրս ելաւ, բայց կրկին ետ դառնալով նորէն սկսաւ մայրս ծեծել։ Հայրս վեցին անկողին մտնելով եօթնին արթնցաւ ելաւ։

Այսչափ ատեն մայրս դեռ կը չընչէր բայց մեծ դժուարութեամբ ու նեղութեամբ։ Յետոյ ես պառկեցայ, չ հետևեալ առաւօտուն հայրս զիս արթընցնելով իմացուց թէ մայրերնիս մեռեր է։

ՆԵՐՔԻՆ

Կայսրուդի Եուսուֆ իշղէտին իշխանն, Մեծ եպարգոսն և պաշտօնեայք երկուշաբթի օր Ղալաթիա Սէրայի կայսերական ճեմարանին մրցանակաբաշխութենէն յետոյ, Տօլմա Պահճէյի պալատը դնացին յիշեալ վարժարանին վիճակին և քննութեան արդեանցը վրայօք ն. վ. Հանգուցեալ տեղեկութիւն տալու։

— Անցեալ կիրակի Պարոյց դեսպան Միրզա Մուհսին խանը, Ռուսաց դեսպան Ինկնաթիէվ զօրապետին այցելութիւնն ընդունելէն յետոյ, թէրապիա գնաց Անգղիոյ դեսպանին հետ տեսակցութիւն մ՚ընելու։

— Խեվայի առումը ծանուցանող Մ. Բէթէրսպուրկէն Պօլսոյ դեսպանատունը երեքշաբթի առաւօտ հասած պաշտօնական տեղեկութեանը վրայ, Ռուս գաղթականութեանց երեւելիներէն պատուամաւորութիւն մը պէօյիւքտէրէ ինկնաթիէվ զօրապետին գացին խընդակցութիւնին յայտնելու ինչպէս նաև Ամերիկայի դեսպանն ալ փութացեր էր Ռուսաց դեսպանին իր ուրախակցութիւնը յայտնելու։ Նոյն գիշերն ալ դեսպանատան թոմանն չոգենաւը լուսաղարդուած հրախաղութեան փամփուշտներ կ՚արձակէր։

—Սրբուհի Նաւարանի՝ Լոնտրա ապըպրած կաթսաներուն մէկը այս շաբթու ստացաւ։

—Կ՚ըսուի թէ առաջադրութիւն մը կայ Հայոտար Բաշային մինչև Պէյքօզ երկաթուղի մը չինելու պէյլէրպէյին անցնելով։

— Մեկը կառավարութեան վնասակար մը առաջարկութիւն ներկայացուցեր է, Պօլսոյ թէ՛ փողոցներուն և թէ՛ տուներուն մէջ սահակած կենդանիները առնելով, քաղաքէն դուրս հատատուելիք գործարան մը տանելու և հոն ատոնց կաշիէն և այլ մասերէն արուեստական նիւթեր և վաճառքներ չինելու տասնհինգ տարուան արտօնութիւր մը խնդրելով։

— Սրբուհի Նաւարանը թէ՛ ծովածոցին և թէ՛ վոսփորի ծովուն մէջ դընելու համար խնարսնանցաններ (շամանտուրայ) պատպրեր է։

—երկուշաբթի օր Գարթալի առաջը նաւակ մը չեղելով, մէջը գտնուողները չորը ազատեցան, իսկ մէկը անդրեւոյթ եղաւ։

—Եգիպտոսի Բարձր խորհուրդը քանի մ՚օր Քեավիլ բաշայի նախագահի մէջ ունեցած այդ ինները երթալ ժամանակ անցընելու կամք յայտնած ըլլալով, Գարթալէն մինչև նախագիծ եղած ճանբան մնգրելու և հարթելու համար յատկապէս ասկէ պետք եղածին չափ գործաւորներ ղրկուեր են։

— Բարձրագոտիւ խորհուրդը յառաջիկայ շաբաթ երեկոյին խիստ վառաւորու շքեղ կոչունք մը պիտի տայ իւր Եմիրկէնի ապարանքը, Բ. Դրան պաշտօնէից, բարձրաստիճան պաշտօնատեարց և տէրութեան դեսպաններուն։

—Յառաջիկայ օգոստոս ամսուն բնակիչները Հայտար բաշայի դաշտը մեծ ձիարշաւ մը պիտի կատարուի։ Մրցման օրը յաղթանակը վաստկելու համար բազմաթիւ անձինք, յատկապէս Անգղիացին, Գաղղիացին ընտիր ձիեր, և ոմանք ալ մինչև իսկ արաբացի նժոյգներ բերել տալու յանձնարարութիւն են ըրեր։

— Զընդրաքը–թաթար լրագրի Պուլղարերէն լեզուաւ թերթը, տպագրական տեսչութեան հարկ եղած օրինական հրամանը չ՚ստանալով, հրատարակուած ըլլալուն պատճառաւ, յիշեալ թերթը տպագրական տեսչութեան հրամանաւ դադրեր է, պէտք եղած հրամանագիրն ստանալէ՚ն յետոյ հրատարակուելու պայմանաւ։

— Տպագրական դիւանին տեսուչ Նուշհէթ էֆէնտին, որն որ անցեալները ձիէն կընալով քանի մ՚օր տունէն դուրս չելնելու հարկադրուած էր, այս անգամ առողջանալով, երեկուընէ վերստին Բ. Դուռը գալով իր պաշտօնին գլուխը դտնուիլ սկսեր է։

— Պարսկաց և Օսմանեան կառավարութեան մէջ նոր դէպք մ՚ալ գըժտութեան առիթ մ՚ըլլալու կը պատրաստուէր, որոյ խնդիրն առնելը է։ Պարսկաստանի և Պաղտատի կուսակալութեան մէջտեղը սահմանագլխոյն վրայ գտնուած Բիւմիւքիւ ըսուած տեղը Պարսիկ և Օսմանեան երկու զօրագունդ մէկմէկու դէմ զանի դրաւելու կ՚ելլեն, հաղիւ հազ երկու կառավարութիւններն ալ ժամանակին իմանալով, և Բ. Դրան ու Պարսից դեսպանատան մէջ տեղի ունեցած բանակցութենէ մը յետոյ, հետագրով հրաման կ՚ընեն իրենց սահմանագլխոյ հրամանատարներուն որ անմիջապէս յիշեալ տեղը թողլով երթեն։

Պուքրէշ քաղաքի փոխառութեան 1873 յուլիս 1ի (Ն. Տ.) վիճակահանութենէն հետեւեալ թիւերը շահեցան

Մէկ 1972 թիւ 77 75000 Ֆրանք
» 2388 » 72 15000 »

Միւս շահող մերինեին են։

252	4030
397	4160
412	4257
725	4610
745	4721
1109	4858
1923	4924
1972	4929
2388	6017
2446	6420
2629	6527
2656	6831
2906	7190
3009	7325
3207	7445
3338	7463
3570	

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Ղալաթիա յունիս 20/2 յուլիս

Ընդհ. Պարտ. Սրժէթաղթը՝ շաբաթ աւուր տարաձայնութեանը պատճառաւ ենթարկուած անկումէն յետոյ՝ չկրցաւ դեռ մէկ մ՚ալ իւր այն առջի դիրքն առնալ։

Երէկ երեկոյ թալ կերպով կը դոցէր Պօրսան, և այս առաւօտ ալ բազիլէն ամենէն նուխ հասած հեռագիրը 55 · 20, այսինքն նախորդ օրուան գինէն 15 ա՛ թիմի չափ վար կը ծանուցանէր, որով հրապարակին վրայ աւելի թուլութիւն մը տիրելով, վաճառականներն ուրախանալ կ՚ակսէին, երբ յանկարծ Լոնտրայի հեռագիրն հասնելով որ առջի օրուընէ 1/8 վերադիր մը ծանուցանէր, խոկոյն ոգևորեցաւ հրապարակը և 60 · 19 1/2ի բացուելով Պօրսան քիչ մը ժամանակի համար մինչև 60 · 24ի բարձրացաւ, սակայն յետոյ տեղի ունեցած վաճառումներէն մինչև 60 · 14ի իջնելէն յետոյ, վերջապէս 60 · 23ի տաք կերպիւ դոցուեցաւ։

Մեր վերջին տեսութեան մէջ երկուշաբթի օրուան համար ըսբ֊ծի բարձրանալուն նկատմամբ բրած դուշակութիւննիս կատարուելով անդին ալ անցաւ, երէկ որ առաւօտուն 8 բարայով դործ կը կարգադրուէր, երեկոյին մինչև 15 բարայի ելաւ, որն որ երէկուան արժէթղթին իյնալուն ալ բաւական նպաստած եղաւ. սակայն ուշ ատեն որչափ որ նորէն 11 բարայի ինկաւ ալ նէ, այսօր գործերը դարձեալ 13 1/2 կամ 14 բարա Րբօրով կրցան կարգադրուիլ,

Միւս ընկերութեանց բաժնեթուղթերն դարձեալ մինոյն անգործ և անշարժ վիճակին մէջ են, որն որ մինչպէս քանի մը անդամ է կը կրկնենք, տակաւին սղութիւնն և դրամին նուազութիւնն է այս վիճակին բուն և դըլխաւոր պատճառը։

Սոյն այլ և այլ բաժնեթուղթերուն մէջ եթէ ամենէն աւելի բռնուած և յարդի թուղթ մը կայ՝ այն ալ Օսմնէթ ժէնէրալի բաժնեթուղթերն են, որ վնասներուն անկմանն ու թուլութեանը հակառակ՝ ասի միշտ կը բընաբաժուէր և որ իւր բարձր դիրքը պահած էր։

Ասոր պատճառը երեկուընէ սկսեալ իւր բաժանորդներուն բաժին դլուխ մէկ ոսկի շահ տալը կը համարին, սակայն ասկից աւելի մեծ պատճառ մը կայ թէ յիշեալ պանքան իւր դրամադլուխը միշտ հեռի պահած է անցեալ օրերը. մեր հրապարակին վրայ տեղի ունեցած տխուր և զլատաբեր չահադիտութիւններէ, ուրտի և իր տակը պանքաններու փոխանակութեան, փո-

խաղաղութեանց և այլ շահաւոր ու ապահով գործողութեանց ծառայեցը. նելէ զատ ուրիշ բանի գործածած չունի, որով կարող եղած է այս անգամ բաժին գլուխ մեկ ոսկի շահ յառաջ բերել։

Գալով ընդհ. Պարտ. Արժէթղթին, ասոր ալ իր անկեալ դիրքին մէջ մնալը չարունակելուն զանազան պատճառները կ'ընծայեն։

Ոմանց և աւելին հաւանական կարծիքն այն է թէ, 62 ղրւ. դինը բաղդատմամբ չափազանց և անհաստատ ըլ լալուն հետևաբար իւր բնական ու կանոնաւոր վիճակին պէտք էր նորէն վերադառնալ։

Ուրիշներն ալ, և ասոնք ալ բարձրագէտներն հարկաւ, դրամի նուազութիւնը և տոկոսաց սղութիւնը որ 15–16էն վար իջած չ'ուզեր, գործ ընելէ առկենալու մեծ պատճառ մը կը համարեն։

Վերջապէս ոմանք ալ կ'ըսեն թէ, մինչև որ մեծ շահագէտ մը գործ ընելու չը ձեռնարկէ Արժէթուղթը չատ դժուարութեամբ կրնայ մեկ մ'ալ 62ի բարձրանալ, հրապարակին վրայ գտնուած առձեռն արժէթղթոց առատութիւնն ալ նկատողութեան առնելով։

Այս երեք կարծիքն ալ կրնան մինչև մեկ աստիճան իրենց հաւանական ճշմարտանմանութիւնն ունենալ, սակայն ասոնց ո'րն ալ ըլլայ, դարձեալ բաւականչէչ շահագիտութիւնը ապահովելով, գանի համարձակօրէն բարձրագէտ որ րամագրութեան մը մէջ դնել, ինչպէս որ կը կասկածի ալ հակառակ, այսինքն դեպ ի վայրագէտ կողմին տալ գինքը բոլորովին։

Վերջապէս առայժմ ընդհանրապէս բռնուած ու ընդունուած ընթացքը՝ բնաւ ո և է մեկ կարծեաց չը ծառայելով, առօրեայ գործողութիւններով զբաղիլն եղած է։ 5–10 բարայի փոքր եւլէչներէն օգուտ քաղելով և նոյն աւուր գործը նոյն երեկոյին գոցելով չատանալու դրութիւնը, ասոնք են առ այժմ հրապարակին գործողութեանց ընթացքը՝ որք եթէ խոհեմութեամբ կատարուին, կրնան փոքր ի չատէ օգուտ մ'ընծայել այս տեսակ չահագիտաց մինչև որ բարեյաջող ու վստահացուցիչ օրերը նորէն դառնան գան։

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Լոնտրա 1 յուլիս

Անգղ. Արժ.	92 1/4
Օսմ. » բաց	54 3/16
» գոց	54 1/16
» փոխ. 1869ի	62 5/16
» » 1871ի	68 3/8
Պանք Օթթօման	16

Լոնտրա 1 յուլիս

Այսօր պօրսային գիները հաստատուն են բայց քիչ գործ կըլլայ։ Պանքայէն 40·000 անգղ. ոսկի դուրս ելաւ։

Բարիզ 1 յուլիս

Գաղղ. Արժ. 3 0/0	55 · 70
Իտալ. » 5 0/0	63 · 75
Օսմ. »	55 · 20
» փոխ. 1869ի	329 · 50
Գանձատոմս	92 · 5/16

Վիէննա 1 յուլիս

Րուժէլիի Արժ. հին Ճլ	66 · 50
» » նոր »	29 · 50
Քրէտի Օսթրօ-Թիւրք	44 · —
Պանք Օսթրօ-Օթթօման	80 · 75
Ազիո	108 · 60
Փոխանակիր Լոնտրա եռամ.	110 · 10

Վիէննա 1 յուլիս

Պօրսային մէջ նորէն վստահութիւն զգացնել կ'սկսի. այսօր բազմաթիւ գնուժներ եղան օտար հրապարակաց հաշուոյն համար։

Քրէտի Մօպիլիէի "վիճակահանութիւնն ըլլալով 144 սէրիին 53թիւը՝ առաջին չահը, 2275 սէրիին ալ 96 թիւը երկրորդ չահը վաստկեցան։

Ղալաթիա 20 յունիս

Ընդհ. Պարտ. Արժ. բաց	60 · 19 1/2
գոց	60 · 23 1/2
բարձր գին	60 · 24
ցած »	60 · 14
Ոսմիէթէ ժէնէրալ Լ. Ս.	12 · 32
Գանձատոմս 1872ի	» 90 1/4 »
Ոսմիէթէ Օթթօման	» 6 · 03
Պան՛ք տը Քօնսթ.	» 7 · 13
Քրէտի Օսթ–Թիւրք	» 14 · 50
Քրէտի ժէնէրալ Լ. Օ.	15 · 02
Պանք Վէրիսի	» » — · —
Թրամվէյ	» » 15 · 82 1/2
Րուժէլի Արժ.	Ֆր. 157 1/2
» » Նոր	» 69 »
Փոխառ. 69ի	318 1/2
» 65 ի	356
» 63	348
Ըրբօր	13 ք րա
Դրամագղ.	0/0 15–16
Փոխանկդր. ի Լոնտրա եռամ.	109 1/4
» Բարիզ	23 · 45

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. ոսկի 100 ղրշ. ի հաշիւ

	ղրշ.	փղ.
Ընգղ. ոսկի	109	20
Գաղղ. »	87	17
Բօլ	89	10
Ֆրըմից	51	22
Ճերմակ մէճիտ տարր.	101	34
Հինգնոց	101	20
Մէթալիք	104	20
Պղինձ	120	10

ԱՒԵՒՏՐԱԿԱՆ

Լիվըրուլ 28 յունիս

Բամպակ Միտլ. Օրլէան . . 9 1/8–

» Լաւ Օլէրա . . . 6 1/8

Ա. Յօրեայ վաճառք հակ . . . 10000

Ընթացք հրապարակին անչարժ

Լոնտրա 28 յունիս

Ափիոն	22
Մօհէր	31 33
Հոլանտայի չաքար	31 1/2
Մետաքս	25 1/2
Շէհրի	6 1/2
Դրամագղ.	0/0 6

Նիու–Եօրք 28 յունիս

Բէթրօլ կազ 18 1/4

ԻԼԱՆ

ԵՐԿԱՆԵԱՆ ՄԱՂԱՋԱՍԸ

ՍՏԱՄՊՈՒԼ ՔԷՕՐՈՒԻ ՔԱՐՇՈՒՍԸ

ԵԷՆԻ–ՃԱՄԻ ՔԱՐՈՒՍՈՒ Շ0° 75

Րուժէլի թիմուր եօլու վէ պարի, վէ պուքրէշ վէ Միլանն հիսսէ սէնէտաթը իլէ սայիր սէիմլերը հաֆթալըզ վէ այլըգ թագսիլէր իլէ հէր նէ վաստէ իլէ մաթլուպ օլունը խսէ ֆիրու խթ օլունուր։

Մէսելա

Րուժէլի թիմուր եօլու հիսսէսի ատէթ	1
Պուքրէշ չէրկի »	1
Միլանն 10 ֆրանքլըք »	1
Ֆիլ լիրայի Օսմանի ատէթ	10

Մէզքիւր սէնէտաթէ թագէպ օլան զէվաթ մահիէ եարըմչար լիրա վէրէրէք իկիրմի այ խիթամընտա սէնէտաթը մէզքիւրէի միւպայա իտէճէք տիր։

Ջիքր օլունան սէնէտաթըն թարիխի իլանըմըզտան իկիրմի մահ զարֆընտա վուքու պուլունմադ իկիրմի պէչ գունատա հէր նէ մըգտար գաղանաճագ օլո՛ր իսէ համիլի սէնէտին հաքկը օլաճագ տըր։

Մահ պէ մահ էօտէնէճէք օլան եարըմչար լիրա նիհայէթ այըն պէչիէ գատար վէրիլէճէք տիր, չայէտ պէչ կիւնիւ մուրուր իտէր իսէ պէհէր թագսիթ իչիւն եէվմիէ օնար փարայ էօտէնէճէք տիր։

Էկէրչի գունրալարը կիւնիւնէ գատար էօտէնէմէմիշ թագսիթ պուլունուր իսէ միւպայա էտէմէյի սէհիմին հիւքմիւ գալմայաճաղընտան եալընըզ թէսլիմ էթմէի մէպալիղտէն իւզէ իկիրմի վէ իշլէնմիշ օլան ֆայիզ թէղիւ քընընարագ պաքըսը կէրիէ իտէ օլնաճաք տըր։

Միւպայա էտէնէլէրտէն պիրի չայէտ պիր մքտար թագսիթ թէսլիմ էթմիքտէն սօնկրա հիսսէլէրինի սաթմաք միւրատընտա պուլունըր իսէ քէղալիք իւզէտէ իկիրմիսի պիրի թէնղիլ պաքըսընըն էսհապը թարաֆընէ րէտտ վէ իյֆա գընընճաք տըր։

Էֆրէնճի թէմուզ օնունտա քուրրասը քէչիտէ օլունաճագ իթթիֆաղընըն պարի մէմլէքէթինին սէնէտէ տէօրթ տէֆա գուրալը սէհիմի տախի պալատէ պէյան օլունան չէրայիթի միւճիպինճէ էլեէվմաթիմիշ ֆրանքա ֆիրուխթ օլունուր

պունուն օն ֆրանքըն բէչինէն վէ պա-
քը գալան էլլի ֆրանքը տախի մահ պէ
/՛/Հ օնար ֆրանք էօտէյէրէք վիւպայա
իլէճէք տիր ։

Պունտան զկյատէ Թաֆխիլի մալիւ-
ժաթ ալմագ իսթէյէն զաթլար մաղա-
զայի մէզքիւրէ Թէչրիֆ պույուրմա-
լէրի ։

١٢٨٩ Հազիրան ١٩

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳՈՀԱՐԵԶԷՆԻ

Ժ· Տ· ՃԱՆԷԹՕ ԵԻ ԸՆԿ·

Թիւ 16 ·— Ղալաթիա Քօմիսիօն խան ։

Սոյն վաճառատան մէջ բոլոր կառա-
վերութեանց ալ փոխառութեան Թուղ
Թերու տոկոսաց կտրօններ, պանքա-
տոմսեր և վիճակահանութենէ վաս-
տկուած շահեր դրամաղեղչէլու գոր-
ծողութիւնները կը կատարուին ։

Ցիշեալ վաճառատան մէջ կը դըտ-
նուին նաև Պուքրէշ քաղքին վիճակա-
հանութեամբ փոխառութեանը Թուղ-
Թերը, որ տարին 6 անգամ կը քաշուի
100·000 75·000 50·000 ևլն· ֆրանք չա-
հերով ։ Պէտք է գիտնալ նաև որ այս
ԹուղԹերուն փոխարէնը ասկէ մինչև 17
տարիէն պիտի վճարուի, ուստի այդ
ԹուղԹէն ունեցողը՝ ուզած տահնը
դիւրաւ կարենալ ծախելուն ապահով
պէտք է ըլլայ ։

Պուքրէշի յատկիկայ վիճակահա-
նութեան համար, որ տեղի պիտի ու-
նենայ 1873 Յուլիս 1 ին (Ն· Տ·), ուզո-
ղը կրնայ վերոյիշեալ վաճառատունը
սոյն բրօմէսի տոմսակներէն գտնել
հատը 5 ղշ·ի, եղնելիք շահուն ամբողջը
վայելելու հաւանականութեամբ, որոյ
ամենէն մեծ զարնելիք շահն է 75·000
ֆրանք ։

Ա·ելի ընդարձակ տեղեկութիւն
խնդրողները սոյն վաճառատունը դի-
մելու են ։

ԺԱԳ ԱԼԷՔՍԵԱՆ

ԱՄԷՐԻԿԱ ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ՎԷ ՏԷՐՕ-
ՋԻԹՕՍՒՈՒ

ՕԹԱՆՊՕԼ ԵԼՆԻ ՃԱՄԻ ՏԷՐՈՒՆԻՆՏԷ-
ՆՈՒՄԷՐՕ 16

Կերէք մէզքիւր մաղազատա այրը-
ճա պիր տէ եէնի էճզախանէ քիւշատ
վէ Թախսիսի իլէ Թազէլիյի վէ էհվէն-
լիյի ճիհէթլէ միւշթէրիլէրինի խօշնուտ
իտէճէք սուրէթտէ հէր նէվի էճզալար
սաթըլմագտա իսէ, կերէք բէրէքէն-
Թէ, վէ կերէք եէքիւն օլարագ, հէմ
պահաճա էհվէն, վէ հէմ ասլա հիլէ-
եիզ օլմագ չարԹը իլէ, աթիտէքի էճ-
զալար ֆիրուխթի օլունմագտա տըր ։

Զէլիք չուրուպլարը ենվայի Թիւր-
լիսի, քէզալիք չէլիքլի շարապլար,
պալըգ եաղլարը, իքսիրլէր, մատէն
սուլարը, գընագընա շարապլարը քեաֆ-
ֆէսի չէլիքլի օլմագ գավլիյէ, միտէյէ
գովվէթ վէրիճի գագաօ գահվէսի,
աէեա չիգօլաթալար, հէր նէվի պօրտօ
շարապլարը, մատէն սուլարը, վէ հիչ
պիր հիլէսի օլմայան պիրինճի պալըգ
եաղլարը, քէզալիք գօգուլու էչեալար
գասըգ պաղլարը, գօրսե, քէչի մէմե-
ի, Թէնգէյէլէր, տիւրլիւ տիւրլի
պաղլար, վէ հէր տիւրլիւ գարը վէ էր-
քէք խասԹալըգլարը իչին հէր նէվի է-
լաԹլար, ամէրիգան կէվրէյի հէր ճինս-
տէս գէյէ իլէ վէ գումԹու իլէ պուլուն-
տուղու վէ սայըր տիւքքեանլարտան
էհվէն ֆիյաթ իլէ սաթըլտըղը իլան օ-
լունուր ։

Քէզալիք էօքսիւրիւկ իչին եէնի իհ-
տաս օլունմուչ օլան չուրուպլարտան
մաստա բէք չօգ բրօվալար իլէ ֆայտա-
լը օլտուղու Թմաստիգ օլունմուչ, կերէք
ասիԹանէտէ պուլունան էճզաճըլարա
վէ տաչրալարտա պուլունան էճզաճը վէ
հէքիմլերէ զայէԹ էհվէն ֆիյաթլէ սա-
Թըլմագտա տըր ։

Պու տէֆա Միլանօտան եէնի իճատ
օլունմուչ սօճիաԹօսուզ սըլԹմա հապր
գումԹուտու 12 ղշ· սաթըլըր ։

Սաչ վէ սագալ պօյասը Ամէրիգա-
նըն վէ ֆրանսանըն պիրինճի ճինսլէրին-
տէն, Բիրէ վէ Թահմա քէչէլէսի իչին Թօղ
հալիսի պուլունուր· վէ էլիքսիր տէ
օգգա Թասիր օլունան եէնի իհԹաղ
օլմա իլէն միտէյէ վէ վուճուտէ զայէԹ
գուվվէթ վէրիճի մէզքիւր մաղազատա
սաթըլմագտա տըր ։

Մէզքիւր քեաֆֆէսի ֆիրուԹ օ-
լունան էճզալար վէ ալաթլար, կերէք
լօնտրանըն էն մէչհուր ֆապրիգալա-
րընտա, վէ կերէք պէրլինտէ, Միլան-
տա, վիէննատա, փարիստէ վէ իմալ-
եատա պուլունան մէչհուր ֆապրիգա-
տան կէԹիրիլմէքտէ տիր ։

Կալաթատա Խավէաթ Խանընտա Ն·
3 իլէմիւրագդամ մաղազատան նաքլէն
խանը մէզքիւր քիւչիւք քարուսուն տան
Բէչարմաճը խանընա կիսիլէճէք եօլ-
տա քէօչէ պաշընտա նումէրօ 10 իլէ
միւրագդամ քազինօտա՝ վէ Ալաճա
համամը ճատտէօինտէ Քիւչիւք եըլտըզ
խանընտա Ն· 17 իլէ միւրագդամ օ-
տատա, Մուրատեան հաճի Մկրտիչ իս-
մալաԹընտան օուպ ալեա իւզիւմտէն
ֆէվգ էլ ատէ տըքքաթլա չըքարըլ-
մըշ օլան էմնալի նատիյատէ մաստիքա
բաքըսը էհվէն սուրէթլէ սաթըլմաք-
տա վէ հիչի իսԹիմալտէ կինանէ
Թէտպիր ու բէզնաք վէ միյտէյէ քուվ-
վէթ վիրմէկսէ օլտուղու չէնտ մահտէն
պէրու վաքը օլան Թէճրիւպէլէրտէն
անլաչըլմըշ տըր ։

ՀԱՄԱՌՕՏ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵՋՈՒԻ

Տեսական և գործնական

Ա.րդեամբ Հայկազեան Ընկերութեան

Սոյն գործը, որ եղիազար էֆէնտի
Մուրատեանի նոր մէկ երկասիրութիւնն
է, մեր ազգային լեզուին ուսումը դիւ-
րաւոյց եղանակի մը վերածելու հա-
մար շինուած այլեւայլ տեսակ Հայերէն
քերականութենց ոչ միայն ամենէն
վերջինն է, հոմառօտ դիրքին հետ
բազդատմամբ, մեր լեզուին նախնական
և անհրաժեշտ գիտելիքներն ամբողջա-
պէս պարունակելովը հանդերձ, այլ և
միւսներուն դիրքին և գնոյն հետ ալ
բազդատմամբ, սա իւր 143 երես պա-
րունակութեամբը, ամենէն ալ աժան
և դիւրագին է ։

Հեղինակն իւր այս աշխատութիւնն
ինչպէս դիւրուսոյց, նոյնպէս և արդիւ-
նաւոր ալ ընելու համար, լեզուին կա-
նոններըը տեսականապէս ուսանդելուն
հետ միատեղ, սոցա գործնական վար-
ժութիւններն ալ, նոր մեթոտով մը,
իւրաքանչիւր կանոնին քովը կցելով,
իւր այս գործոյն, իւր տեսակին մէջ,
ընտրելագոյն դիրք մ՚ընծայելու յա-
ջողած է ։

Կը ծախուի մասնաւորապէս Մերճան
Մարգարեան գրատունը և բոլոր հայ
գրավաճառաց քով։ Գին 4 ղշ։

ԵՐԳԱՐԱՆ

ԹԱՏԵՈՒԱԿԱՆ

ՍԶԳԱՑԻՆ ԵՒ ՍԻՐԱՀՈՐԱԿԱՆ

ԿԱՄ ՔՆԱՐ ՀԱՑԿԱԿԱՆ

Կը ծախուի ամեն գրավաճառաց
քով և կամուրջի գլուխը գտնուած
պարագան ։

Գին մէկ քառորդ արծաթ մէճիտ ։

ԹԱՄԳԻՒՂԻ ՔՆԱՇՐՋԻԿԸ
ԿԱՄ

ՍԻՐՈՑ ԶՈՀԸ.

Աշխատասիրեաց

Տ· Գ· ՓԱՓՈՋԵԱՆ

ՏԵՏՐ Ժ·Գ·

Գին մէյ տետրակի 40 փարայ·

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառա-
խանութիներն և կամուրջի գլխու պա-
րագան ։

Թատիւղ· Պ· Մանուկ Թէրզեանի
սրճարանը ։

ՊԱՅՄԱՆՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՕՐԱԳՐՈՑ

Օրագիր ձեռքէ կը ծախուի ամեն օր
գին 10 բարայ, այս ամենաթեթև գինը
ընթերցանութիւնը ազգին մէջ ծաւալեալ
եպատակաւ որոշուած է, որպէս զի ամեն
կարգի ազգայնոց դիւրամատչելի ըլայ·
ուստի Օրագրի բաժանորդ գրուիլ ուզող
ազգայինք չ՚Թէ լրագիր մը դնելու, այլ ըն-
Թերցանութեան տարածման մասին Օրագ-
րոյ ստանձնած ծանր բեռը Թեթեցնելու
նպատակաւ կը գրուին, հետեւաբար Օրագ-
րոյ բաժանորդագրութեան գինը երեք կար-
գի բաժնուած է Թէ՛ Պօլսոյ և Թէ՛ Գաւա-
ռաց համար բօսԹային և բօսԹ լօքալի ծախ-
քի մեր վրայ·

Տարեկան Ա· կարգ 1 ոսկի
» Բ· » 2 »
» Գ· » 3 »

Իւրաքանչիւր բաժանորդ իւր խղճմ-
տանքին և կարողութեանը հետեւելով պէտք
է ընտրէ այս երեք կարգէն մին ։ Եռամ-
սեայ և վեցամսեայ վճարմունքները առանց
աւելադրութեան կընդունուին ։ Երկրորդ և
երրորդ կարգի բաժանորդք այսինքն տարին
2 և 3 լիրայ վճարողք կրնան մէկ մէկ օրի-
նակ ալ իրենց ուզած աղքատ վարժարա-
նին նուիրել ։

Վանուցման տողը առաջին անգամ 3
ղշ· երկրորդ անգամ 2 ղշ· և երրորդ ան-
գամ 1 ղրուշ է ։

Նամակք պէտք է ուղղուին Օրագրոյ
տպարանը ուղղեալ Օրագրոյ խմբագրին
անուան ։

. . . . . .

ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ· ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ
ԵՈՒՕՈՒՖԵԱՆ ԽԱՆ 000 01
ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻԻ—7